

3. Martin I., Shaw M. Developing the Community Dimension of Learning: three Conceptual Frameworks. In A. Fragoso, E. Lucio-Villegas & E. Kurantowicz (Eds.), Proceedings of ESREA, Between Global and Local: Adult Learning and Development. Faro: Universidade do Algarve, 2006. – pp. 11–16.

Козлов Є.В.

yevhen.kozlov@kneu.edu.ua

кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології
факультету управління персоналом, соціології та психології
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

Махсма М.Б.

makhsmamariia@kneu.edu.ua

доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри
соціоекономіки та управління персоналом
факультету управління персоналом, соціології та психології
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Уранці 24 лютого 2023 р. Україна прокинулася в іншій реальності. Вибухи ракет в українських містах і селищах не залишили сумнівів, що це не жахливе сновиддя, а нова жорстока дійсність. Цей ранок докорінно змінив життя кожного мешканця нашої країни, кожного українця й усієї української спільноти.

У даному матеріалі автори зробили спробу власного аналізу особливостей дистанційного навчання в українських вишах за умов воєнного стану та здійснили короткий огляд його переваг і недоліків.

Українська освітня система не була захоплена зненацька військовою агресією північного сусіда. Протягом 2020-2021 рр., за часів коронавірусної

пандемії, коли більшість навчальних закладів різних освітніх ступенів були змушені працювати у режимі карантинних обмежень, уже було накопичено багатий досвід та напрацьовано певні методики дистанційного навчання. На допомогу прийшли існуючі на той час різні освітні платформи та інтернет-сервіси для онлайн-навчання, такі як Zoom, Meet, Classroom тощо. Якщо у попередні роки вони були лише інноваційними варіантами надання освітніх послуг, то в умовах пандемії стали конче необхідними та незамінними засобами та інструментами для здійснення освітнього процесу. Викладачі різного віку та рівня кваліфікації просто змушені були терміново опановувати нові методи проведення занять та оцінювання знань, удосконалювати свої вміння та навички користування комунікаційними технологіями.

Отже, накопичений досвід в організації навчального процесу за умов карантинних обмежень став дуже корисним і навіть абсолютно необхідним у реаліях повномасштабної агресії ворога.

Вести мову про переваги дистанційного навчання під час воєнного стану не є зовсім коректним. Єдиним позитивом тут можна вважати саму можливість продовжувати освітній процес в умовах форс-мажорних обставин, можливість тримати зв'язок викладач-студент, комунікувати та підтримувати один одного у освітній спільноті, відчувати залученість кожного до великої спільної справи. «Тримати стрій» і незламно в думках і мріях наближати перемогу, а не впадати у зажуру, розпач і зневіру.

Військовий стан значно ускладнив процес дистанційного навчання порівняно з карантинними обмеженнями під час коронавірусної пандемії. Перед більшістю студентів і викладачів постала необхідність змінити звичні та комфортні місця постійного проживання, що стали небезпечними, і шукати притулок у заміських будинках, західних регіонах України чи взагалі в інших країнах Євросоюзу та всього світу. Навчати та навчатися в умовах неналагодженого побуту, часто-густо відсутності засобів для адекватного задоволення мінімуму фізіологічних потреб, коли все життя відбувається «на валізах» – стало надто суворим викликом для багатьох студентів і викладачів.

Сама можливість хоч якось продовжувати освітній процес була залежною від наявності інтернету або мобільного зв'язку, а також необхідністю мати відповідні технічні засоби щоб ними користуватися.

У більшості освітніх закладів України, що перебували в небезпечних регіонах, навчання було відновлено на початку квітня 2022 р. Безумовно, це стало можливим лише завдяки вже напрацьованому досвіду дистанційного навчання за часів коронавірусної пандемії. На потребу часу було вжито заходів щодо забезпечення неперервності навчання незважаючи на нестабільність інтернет- та мобільного зв'язку, разом із синхронним онлайн-навчанням було запроваджено також і асинхронний режим. Це забезпечило доступ до освітнього контенту дистанційних курсів і можливість хоча б мінімально опрацьовувати навчальний матеріал.

Значно ускладнилося дистанційне навчання восени 2022 р., коли ворог почав здійснювати ракетні атаки на об'єкти енергетичної інфраструктури. Внаслідок цього енергосистема України не могла працювати стабільно і змушена була вводити віялові відключення енергопостачання, що дуже негативно вплинуло на більш-менш налагоджений освітній процес. Проте і викладачі, і відповідальні студенти у більшості випадків знаходили шляхи і засоби для подолання перешкод, що виникали: проводили заняття або приєднувалися до них із пунктів незламності, із торгівельних центрів, із кафе тощо. Були досить екстремальні випадки, коли взимку, у вечірній час, за умов відключення зовнішнього освітлення, дівчата-студентки просто на вулиці «знаходили» мобільну мережу і таким чином були присутніми на онлайн-заняттях. А викладачі у власному авто їздили по місту і «знайшовши» мережу, проводили по декілька занять підряд прямо із автомобіля, витрачаючи дороговартісне пальне для обігріву салону. У травні 2020 р. інтернет-мережу облетіли фото Федора Шандора, професора Ужгородського національного університету, який, перебуваючи в окопах на передньому краї оборони, читав лекції студентам у перервах між бойовими чергуваннями, навіть під час обстрілів.

На жаль, мають місце й такі випадки, коли багато хто і серед викладачів, і серед студентів не зовсім відповідально ставляться до своїх обов'язків і саботують заняття, прикриваючись форс-мажорними обставинами та виправдовуючи таким чином своє небажання працювати або навчатися. На згадку приходить стара, як світ, істина: хто хоче щось робити, той шукає можливості, хто ні – перешкоди.

Отже, незважаючи на надскладні умови військового стану, коли стоїть питання самого виживання нашої країни і держави, українська освіта продемонструвала високій рівень опанування та практичного застосування сучасних інноваційних освітніх технологій, велику гнучкість і здатність швидко й адекватно реагувати на сучасні виклики. Як і все українське суспільство – гідно, мужньо та незламно тримати удар і відстоювати своє право на вільне існування, свою самодостатність, свободу та незалежність.

Муріна А.В.

hannamurina@hotmail.com

аспірантка кафедри банківської справи та страхування

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

МІСЦЕ СУБ'ЄКТИВНОГО НА ШЛЯХУ ДО ЯКІСНОГО ЗНАННЯ – ПІДКАЗКИ БЕКОНА ТА ЮМА

Філософія науки приділяє багато уваги питанням об'єктивного і суб'єктивного у формуванні знань про світ. Так, в процесі розвитку філософії науки Нового часу протягом XVI-XVIII століть в науковій методології пізнання домінувала думка про негативний вплив суб'єктивних факторів та абсолютизм об'єктивного пізнання. Необ'єктивне пізнання кваліфікувалося ненауковим. Поділ філософів на школи емпіристів і раціоналістів не змінював їхньої позиції у прагненні виключити суб'єктивні прояви у пізнанні, школи лише різнилися у способі такого виключення. При цьому, ключовою причиною категоричного неприйняття суб'єктивного в науці була можливість викривлення і